

P Ä R L E M O R

av
Mattis Erngren

Vårvatten

Rysja hukade sig och tog en handfull vatten från bäcken.

"Den har ändrats," sa Li.

"Den ändras hela tiden."

"Den är vildare."

"Det måste smält uppe i Garvbergen."

Rysja sörplade i sig det iskalla vattnet. Hon lät med flit en del rinna ner för sin haka. Sedan reste hon sig upp och torkade av den blöta handen mot lädret.

"Ska vi vända om," frågade hon.

"Varför skulle det ha smält mer," frågade Li.

De vårvakna fåglarna. Vildmesar, hinnesparven, och längre bort tjädernas envisa morgonskri. Solen nådde Rysja och Li mellan ekarnas ännu kala grenar och för första gången på månader kände de kinderna blomma.

"Vi vänder om," sa Rysja.

Det bolmade från husen, men barnen hade ännu inte börjat leka. Istället stod de sömniga vid vattentunnorna och stänktes, skrubbades, frustade och huttrade, blev lugnade av äldre syskon, insvepta och insjasade.

"De verkar vara på väg upp på Åsgården," sa Li och nickade mot de fäder och mödrar som gick med ryggarna till i procession på kyrkvägen.

Rysja svarade inte.

När Rysja och Li kom närmare gårdarna var det bara de unga som hälsade. Gummorna och gubbarna muttrade tyst in i sina hantverk.

Varje morgon sen den natten hade Rysja tittat ner under täcket när hon vaknat och hoppats. Varje gång hade hon tänkt samma två tankar.

Den första: att det goda man gjorde inte räknades. Gjorde man väl fel - det räckte med en gång - kastades allt annat på elden.

Den andra: snälla, snälla, gudar låt mig slippa.

Men varje morgon var hon ren, och varje morgon var hon utan skäl att gå till Erla på Åsgården med nyheter.

De åt sin gröt i backastugan. Rysja förde en hand över sin mage och kunde inte låta bli att tänka.

"Det är inte första gången," försökte Li trösta, som hundra gånger förut. "Du är inte den enda. Och han har ju tagit det stora straffet."

Rysja fortsatte äta sin gröt, släppte handen från magen, viskade en förbannelse. Hon kände knappt någon smak. Istället smälldes minnen framför henne. Blicken från hennes far när hon berättade. Theis flåsande bakom hennes öra.

Rysja mötte faderns ljusblå blick. De hade ofta suttit så här. När hon lånat en kniv, när hon hoppat mellan tak, när hon slagits eller svurit. De bröt arm med blickarna. Rysja stirrade tillbaka som om de var jämlika.

"Du får gå," sa fadern. "Vi kan inte med en till unge."

Gå, tänkte Rysja. Gå. Inte dö, utan gå. De hade inte stake nog att hänga upp henne i kyrkknocken själva. De ville låta henne ta vägen mot Aedre, våldtas, gå hungrig, tigga, kanske leva som hora i ett år eller två tills hon oundvikligen skulle tyna bort i en gränd under avfall.

Gå, tänkte hon, men hon sa inget.

Fadern drog in lite luft mellan tänderna och suckade. "Nu är det så här," sa han.

"Mm," sa Rysja.

Det gick fort att samla ihop hennes saker eftersom hon knappt hade några. Hennes småbröder grät tills de blev utsjasade av fadern. Hon ville ställa motfrågor: varför hade de inte låtit henne gå med Thei? Då hade hon haft en chans. Varför kunde hon inte få gå upp till Erla på Åsgården och ta bort barnet?

"Nu är det så här," suckade fadern när Rysja rullat ihop sin filt och lagt den i överst i säcken. "Jag hade väl gett dig en båge om jag kunde avvarat en. Men nu ska Josie börja lära sig jaga och jag kan inte med en ny.

"Nu blir det så här," sa han och nickade mot hennes båge som

stod innanför dörren. Rysja gav honom ett öppet slag över ansiktet och gick ut. Hon lät bågen stå.

De andra som varit upp på rådet gjorde sitt på gårdarna utan att titta upp mot henne. Rysja fäste blicken vid östskogen. Hon började gå.

* * *

Märg

Varje natt var hon lika övertygad att hon inte skulle vakna. Hon vågade inte ha någon eld tänd. Trots att hon gjorde sitt bästa för att baka in sig själv under grenar, filter och kläder sved huden i mörkret, isade, hennes darrningar tvingade grenarna och löven att rossla.

Hon bad till gudarna, hon bad: gudar, låt dem sätta en pil i mig, låt en klinga skilja mitt huvud från min kropp, låt dem bara inte ta mig. Hon viskade orden hon hört Erla säga vid offren, tog de otympliga och främmande meningarna avigt i sin mun, och rosslandet hördes inte mer.

Och hon vaknade. Hoppade upp och ner, tände en eld, kom till liv. Trots och ändå.

En båge hade hjälpt. Nu fick hon istället använda slungan för ekorrar och småfågel. Hon gick vid brynet längs leden. Män skrämde henne mer än illhärer. Härerna hade inget intresse av hennes kropp. De hade till synes inga intressen utöver död. Män, däremot, män - hade hennes far lärt henne - var ständigt svultna djur, och i hennes ögon slickade de sig alltid om munnen och såg på henne hungrigt.

Hon hade inga kartor. Hon förbannade sig själv för att haft tankarna på jakten när morbror Faðan visat rullarna för henne och Li. Det enda hon visste var att Aedre var den sista staden och att den låg insprängd i bergen som kantade den norra sidan av Svalsjön. Hon kunde följa leden norrut.

Varför hade inte Li stoppat henne? Hade det varit tvärtom hade Rysja byggt ett vindskydd åt Li nära ditomstigen, kommit med matrester innan de andra vaknat. Men Li litade på rådet och Li var lätt att skrämman.

Rysja satt vid sin eld, grillade en bit av den spinkiga hare hon lyckas snärja. Aedre. Där skulle hon vara säker från illhärerna. Det var därför allt byfolk flyttat dit. Det var nästan bara Forsnäs som inte ödelagts. De var skyddade av offret men fick inte bli fler. Varje skänk från gudarna krävde skänk från mänskan. Så hade Erla på Åsgården sagt och Faðan ekat.

Rysja drömde om hudlösa väsen som log tandlösa leenden.

I Aedre skulle det svämma illaluktande flyktingar. Fattiga män utan något att förlora. Hennes dolk och slunga skulle inte rädda henne mer än en dag, ett dygn. Hon stod inte ut med tanken att ständigt behöva sitta med ryggen mot en vägg, att aldrig våga sova. Hellre då planlöst vandra sydöst mot Garvbergen och låta illhärerna slita upp henne. En god, ren, död. En död som lät henne ta sitt riktiga straff och födas igen som en padda. Men en padda som åtminstone kunde äta och sova i frid.

Hon tänkte detta, men ändå gick hon där hon gick, norrut, längs Edmunds Led mot staden Aedre.

Rysja hörde stöveltramp nedifrån vägen och stannade. Hur många kunde de vara - tjugo? De pratade inte. Klamp, klamp, klamp, klamp. Hästar? Hon såg inget mellan de tjocka stammarna, hon hukade sig. Åter igen tog hon Erlas bökiga ord i munnen, blundade, föreställde sig hur hennes doft skingrades av en vindpust. Halaia, nigriv, seirt, halaia, nigriv, seirt, halaia, ...

Ändå hade männen stannat. Hon vågade inte andas. Inga av hennes saker syntes. Kunde dolken blänkt genom grentäcket? Långsamt satte hon sig på knä och lade sig på magen. Hon hörde hur de viskade.

Skogen bröt alla sina ben. Männen skrek - rakt ut i förtvivlan, order till varandra. Vissa av skriken var sådana Rysja bara hört när kvinnor födde, bortom livet, ord från innan mänskan hade språk. Metalliskt klankande, ben som klevs som flisor, bark som slets av granar, djuriska skrik - hästar? - och vad som lät som

mässande blandades. Rysja såg fortfarande inget. Värst var den dova, tunga, bultande röst som tillhörde illhären, vars ord - om det nu var ord - var utdragna, böljande, och samtidigt gled de upp och ner på samma sätt som ett skratt. Rysja låg kvar, hon höll för öronen, hennes ansikte mötte löven och grenarna, hon viskade halaia, nigriv, seirt, halaia, nigriv, seirt, halaia, nigriv ...

Hon släppte händerna från öronen och sade sitt sista ord i bönen. Från leden hördes böljande män, en gänga som rytmiskt gnydde. Suckar, stön, harklanden, spott. Knakande och knäck.

Rysja ålade sig fram mot vägen på armbågarna för att se.

* * *

Gwils klagan

Hon visste i efterhand inte varför hon höll sin hand över deras ögon när hon drog snitten. Kanske för att de inte skulle ta med sig hennes ansikte när de återföddes och vakna med hämnd. Kanske för hennes egen skull; att slippa se livet sippra ur soldaterna. Oavsett varför gjorde hon det, och hon tvingades göra det för många gånger.

De som hade överlevt låg med öppna bukar, med mosade ansikten, med lemmar brutna som kvistar. Hon gjorde det för hon lärt sig att man gör så med djur och för att hon själv hade önskat det om hon legat där, hjälplös och ovärdig. Vissa vädjade mot henne innan halsen fylldes med tjock röd vätska och orden blev som mjuka och tomma.

Träden som kantat leden var även de brutna. Ekstammar delade lika lätt som hon knäckte en kvist. Leden hade blivit dubbelt så bred här, och det breda började och slutade lika tvärt och godtyckligt.

Medan hon drog ett snitt höll hon hakan högt, såg upp mot den mulna himlen och tänkte: varför dog inte skogen med mänskorna? Hon tänkte sig att skogen utanför Forsnäs borde vara kal, den borde dött som en gröda man inte tog hand om.

Men skogen behövde inte mänskorna, skogen var densamma.

Längre bort låg en av dem och ropade på henne. "Du," verkade vara det enda han fick ur sig. "Hjälp." Hans röda tunika under ringbrynjan dolde hur mycket blod han förlorat. Han verkade inte kunna resa sig upp. Han ropade på henne, ropade hjälp, men hon såg till att ha ryggen mot honom. När hon snittat den sista av dem satte hon sig på huk, fortfarande med ryggen till mot den ropande, och försökte hämta sin andning. Hon hade aldrig dödat en människa förut - om detta nu räknades som att döda. Hon lade ett lock över känslorna, gömde dem i matkällaren på backastugan, samma plats hon gömt träsmidet från Thei.

Hennes tankar stördes av mannen som fortfarande ropade på henne. Flera av soldaterna hade bågar. Hon plockade upp en av dem och ett koger där pilarna verkade vara intakta.

Hon väntade tills mannen tystnat, och drog sedan bågen. Det fanns inget kvar för henne. Den glimma hopp som drivit henne fram längs vägen hade falnat för varje hals hon tvingats dra sin kniv över. Hon skulle sätta den här pilen i den ropande soldaten och sedan tvinga sig själv till en bäck, lägga sig i den, dra kniven längs sina armar och hoppas på att födas åter som en skuldfri sten.

Om det nu inte var det som var himlen.

Hon höll bågen spänd tills axeln värkte.

Men hon förmodde inte släppa. Mannen verkade brutit båda ben men hade fortfarande färg i ansiktet. Han skulle överleva. Hon sänkte bågen till höften och viskade en förbannelse. Hon gick försiktigt fram mot soldaten.

"Var kommer ni från?"

"Nya lägret. I söder." Han andades som en hund som legat framme i solen.

"Är ni välsignade?"

"Välsignade?"

"Är ni skyddade?"

"Vi har en mur."

Rysja förstod inte, men frågade inget mer. Runt omkring dem låg, och hängde, vad hon antog var hans vänner och de var alla döda.

"Gudarna är likgiltiga inför det här," sa han, svalde, och såg henne i ögonen.

"De är nyvakna. De är som barn."

"Som barn."

Rysja fick använda all sin styrka för att få upp mannen på en av hästarna som kom lunkande tillbaka. En annan av dem nosade på vad som verkade varit förbandets kapten. Det såg ut som hästen försökte vända honom.

Det var mer barr än löv här. De måste komma högre upp. Träden stod tätare, och det som hade känts som vår när Rysja lämnade Forsnäs var nu kylig senvinter igen. Hon ledde hästen med sin ena hand, och höll sin båge i den andra. Hon tänkte på sin mor. Hade mor förstått vad som hänt? Hade hon varit enig med de andra? Eller hade hon gungat fram och tillbaka, mumlat om körsbär och änglar, barndomsminnen, kallat far för pappa?

De stod vid en stor glänta, vid en liten by. Några av husen var förkolnade, andra vinda, sönderfallna. Inga människor syntes till. Soldaten, som låg med armarna om sin hästs hals, reste sig upp i sadeln med ett stön.

"Vi går runt," sa han.

"Jag släpper dig här. Du kan invänta fler män från staden eller lägret här. Jag vill resa själv." Rysja började surra av det rep som höll mannen på plats.

"Du vet att du dödar mig nu."

"Jag räddade dig."

"Du dödar mig."

"Sluta."

Rysja lade sina armar runt soldatens bål och försökte ta ner honom, men han stretade emot.

"Sluta," sa hon. Han släppte efter.

Hon ledde honom mot en tallstam. Från träden hördes inga fåglar, men någonstans längre bort porlade en bäck.

Han slutade ropa på henne efter ett tag. Hon satte upp på hästen. Hon skulle minnas att han viskat sitt namn när hon tog honom ner från hästen.

Den natten tänkte hon att om nu allt ändras, om förändring är det

enda konstanta, som morbror Faðan sagt, kunde paradiset inte vara för evigt. Hon var, redan från första gången hon och Thei sågs halvvägs ner mot Trollbäcken när de andra sov, dömd att förlora honom, förlora sig själv. Dömd till detta. Allt var i rörelse, tänkte hon, inget var för evigt, och då kunde man lika gärna låta bli.

Men sedan kom nästa tanke: om nu inget var för evigt kunde det här inte heller vara det. Om allt ändrades kunde hon fortsätta gå i samma riktning och förr eller senare kliva ut ur helvetet.

Hon vände sig om. Förgäves försökte hon hitta en ställning där inga rötter letade sig in mellan hennes revben.

Varför hade inte Faðan sagt något? Hur kunde han låtit det här hända? Hur kunde han låta henne gå?

Rysja kände kring sitt halsband om halsen i mörkret. Hon drog fingrarna längs pärlemorsmycket. Thei. Hon skulle söka upp Thei.

* * *

Offerlunden

Li sprang, och sprang, hon flög genom grenarna som slog mot henne, försökte stoppa henne, de var armar med järnklor, hon kisade mot solen som växelvis bländade. Marken öppnade sig under henne, fick hennes innanmäte att pressas upp mot halsen, hon föll-

Hon vaknade med bultande hjärta. Hon hade sparkat av sig sin fäll.

De andra i rummet sov fortfarande djupt. Hon gled vant och ljudlöst i en särk, tog ett par skor i handen, och smög ut.

Solen hade knappt gått upp. Hade Rysja varit kvar hade hon stått och väntat på henne. De hade utforskat något, kanske gillrat en fälla. Nu var inget där mer än snarkande långhus. Li kände hur stenen i hennes bröstorg ökade i värme och tyngd. Hon såg Rysja framför sig: livlös vid en väggren, bruten av illhären som

ständigt drog över skogarna.

Fadän mötte henne i dörren. Han hade varit fårad i ansiktet så länge Li kunde minnas, men hans nyfikna blå ögon gjorde att han aldrig sett gammal ut. Nu var ögonen matta, fick fårorna att djupna en famn. Grova nog att dra vatten genom.

"Vi går upp på kyrkvägen," sa han. "Där väcker vi ingen."

De gick i tystnad genom byn. Här och var började dörrar öppnas, kvinnor och enstaka män kliva ut mot ett tidig behov eller syssla.

"Vi kan inte riskera hela byn," sa han plötsligt, som ett försvar utan att hon hunnit anklaga honom. De gick på kyrkvägen, på väg upp mot Åsgården.

"Ni riskerar inget. Thei försvann. Hon kunde fått sitt barn. En mot en."

"Tror du inte jag tänkt tanken?"

"Jag vet inte."

Fadän gav ifrån sig ett rumlande ljud. Men inte ens när han var arg kände Li sig hotad. Hon hade sett hans vänliga leenden för många gånger, hört hans raspiga stämma berätta för många sagor under de långa vinternätterna.

"Vi är den enda byn kvar nu," sa han. "Vi kan inte riskera något."

"Om jag går då?"

Fadän stannade upp och tittade på henne. Hon var ljushårig, fräknig, grönögd, inte mer än ett barn. Trots att hon varit med Rysja och jagat nästan varje morgon lyckades hon aldrig bli lika stark, lika snabb. Hon var ett annat väsen.

"Varför skulle du vilja det?" frågade han.

"För hon förtjänar inte att gå."

"Gör du det?"

Hon såg på honom blankt. Runt dem hördes kvitter och han tyckte sig även ana en humla brumma.

"Nej. Men jag vill ändå inte leva här om hon inte gör det. Jag vill gå."

Åsgården. De höga trävalven såg sköra ut på kullen jämte de knaggliga gamla björkarna. Kyrkan var knappt brun längre, närmare

grå. Bakom den kunde man ana lundträden.

"Jag vill inte prata med henne," sa Li.

"Du behöver inte."

"Vi vet så lite," sa han när de stod under björk och ek i lunden.

"Lite? Du vet mest av alla jag känner."

"Och ändå vet jag inget."

"Du vet ju allt."

Han skrockade. Hon kände hur stenen i magen förlorade sin tyngd, hur ansiktet tinade.

"Vet jag varför illhärerna vaknade? Vet jag vad de vill?"

"För att mänskan tagit för mycket. För att vi behövde hållas tillbaka."

"Illhärerna är inga stora författare, och gudarna är inte mycket till hjälp. Sanningen, Li, är att vi inte vet. Åtminstone inte jag."

Han borde veta, tänkte Li. Han borde vara säker. Det var honom hon litade på, som alla litade på. Honom och Erla och rådet.

"Du behöver inte säga mer," sa hon.

Varje gång hon började tänka på illhärerna tänkte hon på sina bröder och systrar, sin mor och far. Hon såg framför sig hur illhärerna drog fram över byn. Nu såg hon också Rysjas livlösa blick, backastugan i brand, och hon kunde inte hindra tårarna från att börja rinna.

Fadän lade sina armar om henne, hyssjade henne som han gjorde när hon blivit rädd under en spökberättelse. "Såja, gumman," sa han och strök med ena armen om hennes ljusa hår. Han doftade av piprök och läder, han doftade som deras vinternätter framför härden.

"Vi kan inte riskera något," sa han mellan sina hyssjningar. Över Lis rygg såg han hur Erla började vandra in i lunden.

"Ni har ångrat er," sa byäldsten med sin hesa, starka röst. Hon var kortare än Li men kändes aldrig så. Som vanligt inte praktiskt klädd; en ljusblå, broderad kappa, lång nog att nästan nudda marken. Den enda i byn som tilläts raka sitt huvud.

De sa att hon hade varit en duktig spårerska. Men när spårade hon senast något annat än gudarnas tecken? När lagade hon senast

något trasigt? Med brutna ben och rivsår gick de till Huld, med feber till Niella. Erla sjöng offret och lät gudarnas ljus skydda dem och det var nog. Hon visste vad man skulle säga innan man sagt det och det fick Li att räddas henne. Trots att hon inte hade något att gömma.

"Vi har funderat på andra vägar," sa Faðan. Solen trängde nu igenom kopparekens grenar och lekte med marken runt dem.

Li vände sig mot Erla och torkade sina tårar med tröjärmen. "Jag vill gå. Jag vill lämna plats för Rysja."

"Tänk på vad du säger, barn."

"Jag har tänkt på det. Hon förtjänar inte att gå."

"Inte gör väl du det heller?"

Hon väntade på att Faðan skulle säga något, men han sa inget. Istället mötte han Erlas blick. Åskmoln.

"En mot en," sa Li. "Thei fick gå. Räcker inte det?"

"Lärde din far dig att ifrågasätta rådet?" Erlas ögon påminde henne om fiskars, sättet de blänkte, sättet de inte gick att utläsa något ur. Li tänkte på vad hennes far skulle säga om hon fick höra om detta. Och sedan på Rysja, vad Rysja skulle tänka om Li inte sa detta.

"Sjuttiosex offer. Sjuttiosex människor. Det är vad gudarna benådat oss med. Du har hört om tvillingarna, Evlija. Du har hört om de andra byarna. Det är bara en fråga om tid innan härerna svärmar över Aedre. Det är vi som kommer hålla facklan. Facklan för människorna. Forsnäs börda är den tyngsta. Att se världen ruttna omkring oss och förväntas behålla modet och hoppet. Det är inte lätt, Evlija, det är inte lätt att behöva skicka iväg ett flickebarn. Men vi har gudarnas givna lagar och jag tänker inte låta dem överskridas. Inte under min tid på Åsgården."

"Erla, jag har funnit spår," sa Faðan. "Soldater rör sig längs leden. Det var länge sen vi hörde om härerna. Kanske är skogen säker igen. Jag vill ta med mig den här flickan och leta efter Rysja."

"Kommer inte på tal. Ni behövs båda här i byn, och byn har sagt sitt."

"Du glömmer din plats, Erla."

Li hörde gumman frusta genom näsan, såg hur hennes ögon spärrades upp, kände sitt eget hjärta bulta snabbare som när

marken försvunnit i drömmen.

"Vilket meddelande vore det till de andra yngligarna? Hm?" Li kände hur hon försvann när Erla såg rakt in i Faðan.

"Meddelande? Är det vad det här handlar om?"

"Inte bara."

"Vi kommer gå," sa Faðan. "Li, packa dina saker." Han släppte inte gummans blick.

* * *

Villebråd

Stigen var nu barrklädd. Vartannat och vart tredje steg sköt klippblock genom täcket. Stigen omgärdades av kala blåbärsbuskar, mossar, och sedan: de enorma granarna, tallarna, björkarna. Några av dem hade fallit och visade sina underliv för Rysja där hon gick. Rotvältor. Hon hörde sina egna flämtande andetag och mellan det, kvitter, grenar som slog i varandra.

Gwil. Namnet ekade hos henne lika ofta som hon klev på stenen som trängde fram. Gwil. Hade Gwil en familj? Kanske var han någons Thei. Hans blå ögon var goda, det hade hon sett. Men hon kunde inte ta risken.

Män är svultna djur, tänkte hon, för tusende gången. Som för att trösta sig själv.

"Det blir som man tänker sig," brukade hennes far säga. De gånger han sa något. Och precis som Rysja gick på stigen norrut och tänkte på allt hon hört om män uppenbarade sig en ny framför henne.

Han var lång, gänslig, kalhuvad. Hans grå särk var i exakt samma ton som hans hud, vilket gav honom närmare liknelse med de stenrösen Rysja gått förbi än folket hemma i byn. Han såg på henne förvånat, sitt avlånga ansikte förlängt.

Han var obehäpnad, men det hindrade inte Rysja från att ta fram sin båge. En flock lyfte från en gren och drog oväsen med sig. Vinden hade tilltagit. Ett regn låg i luften. De såg på varandra,

Rysja och den kalhuvade mannen. Han höll sina armar högt, men lät händerna vila slakt nedåt, försvarslös.

"Ingen går här," sa han. Röstens var dov, men mjuk; ett svalt bad.

"Har du skydd?" Rysja spände inte pilen, utan nöjde sig med att hålla bågen högt, redo.

"Jag lever."

"Det ser knappt ut så." Hans armar var tunna. Antagligen oförmögna att ens lyfta ett svärd.

"Du har långt kvar. Det är långt till Aedrin." Han fick ordet låta likt en ur Erlas ramsor.

"Jag klarar mig. Så länge jag är ostörd."

"Vad äter du?"

"Det man äter. Det finns gott om villebråd. Nu när byarna inte är kvar."

"Nej, det är inga byar kvar nu. Men det verkar skogen inte lägga märke till."

"Den verkar nästan tycka det är befriande."

Mannen ledde henne ut från stigen. Hon höll hela tiden sin hand på bågen, en pil flätad mellan fingrarna. Inga knivar syntes till i hans bälte. Men hon höll sin hand på bågen. Hon höll sitt avstånd.

Mannen stannade upp och Rysja spände sin kropp, försökte se vad han tittade på. Bara tallar, oberörda av vinden.

"Här," sa han.

Hon kisade. Trädstammarna djupare in grönskade. I virat rep hängde krukor, hinkar, fyllda av kryddväxter och perenner. På marken stack tusentals gröna skott upp i rader, prydliga, men krokiga, som när hon själv planterat grödor utan att orka mäta efter tråden lika ordningssamt som Li. Ett träd, inte mer än en halvmeter högt. Det såg ut som någon trollkarl krympt det.

De gick närmre.

"Du skulle kommit på hösten och ha sett hur den blommar." Mannen började röra sig längs växterna. Han sköt sitt ansikte nära blommorna, verkade titta på dem på en fingerbredds avstånd, och hummade gillande för sig själv.

"Det jag saknar mest är körsbärsträden." Han drog ett djupt andetag som Thei brukade göra i hennes hår. "Nu, vid våren, åh,

den sprakande ljusröda, det vita som får allt lin att verka smutsigt. De jag uppförde vid templet, flicka, de fick de kallblodigaste barbarer sätta sig på marken och gråta. Skotten hade jag köpt av en handelsresande som påstod sig hämtat dem bortåt Tzoz, det är varmare där-

Bakom dem hördes ett vrål, kraftigare än ens de största män kan uppbåda. Rysja hann tänka björn innan hon vände sig om, lyfte bågen och började backa över odlingarna mot den gänglige mannen. Hon såg fortfarande inget mellan träden, men hörde hur grenar bröts och vrålet kom närmre. Slagbjörn? Vildmän? Illhärer? Blixtsnabbt bläddrade hon förbi fars och Faðans berättelser om urbestar, sabeltandade, storkäftade, med klor som en mänskans underarmar-

Det sved till över halsen på henne. Hon kände hur något nöp om hennes vindpipa och började instinktivt slå med sin vänstra arm mot vad som än var där. Hon kände nu mannens bröstborg mot sin rygg, kände hur det var hans hand som greppat henne, försökte slita bort den, men hans arm var fast som berg och hon kände sig som ett barn igen, nedbrottad av en äldre pojke hon retat upp. Yrhet sköljde över henne, världen blev dimmig och började snurra. Vrålet hördes inte längre. Hon fick upp sina båda händer kring mannens arm, men han var tio av henne, orubblig.

"Enkla villebråd," sa han, fortfarande lugn.

* * *

Grå himlar

Hon borde sagt farväl.

Leden de gick på var tio gånger bredare än de stigar hon och Rysja brukade jaga över. Li kunde för sitt liv inte förstå vad man skulle med en så bred väg till. Kärror och handel, hade Faðan sagt, men här fanns plats för fem i bredd.

Hon borde sagt farväl. Åtminstone till sin familj. Tänk om.

Faðan gick bredvid henne. Hans röst försvann alltid in i en moss så snart de inte satt vid elden.

Duggregnet gjorde deras kläder tunga.

De vek in mot skogen för att hitta en torr plats att äta på. Faðan höjde sin hand just som de klivit in ett par steg. Li hukade sig och satte en hand mot marken, den andra mot sin dolk.

"Vem där," ropade Faðan.

Regnet slog mot bladen som svar.

"Aira no romi" ropade han igen.

Efter att ha lyssnat till regnet en stund drog Faðan sin handyxa och började gå framåt. Han gav inga signaler till Li om vad hon skulle göra, och hon valde att följa efter.

Soldaten låg hopkurad vid en sorglig hög staplade kvistar och grenar. Han skakade. Faðan böjde sig ner, drog soldatens svärd ur dess skida och gav det till Li. Det var tungt, mycket tyngre än det såg ut att vara när hon sett männen spela om somrarna. Hon visste inte vad hon skulle göra med det.

Faðan satt fortfarande hukad. "Han är förfrusen och har brutit båda benen. Vi måste göra upp en eld och räta ut honom."

"Hinner vi?"

Faðan ställde sig upp och vände sig mot henne. Han tog tag i hennes axlar och blickde rakt i henne. "Li. Om vi går vidare nu skulle du drömma om den här soldaten varje natt tills den dag du själv somnade in. Hör du? Du ska bara leva med dig själv. Hör du det?"

Hon såg ner på den huttrande mannen. Hans röda tunika var mörk i fläckar av blod.

"Jag går och letar torrved," sa hon.

* * *

Mirakelmånglaren

Rysja satt uppressad mot ett hörn. Hon kände väggstockarna mot ryggen, men ingenstans i rummet fanns de att skymta. Golvet täcktes av överlappande mattor i sinnrika mönster, väggarna av pergament, bokhyllor, torkade blad, kokkärl, svärd och yxor, åtta

pipor sorterade i ordningen lillfinger till vedklabbe, ved, och taket var svart, en stjärnkarta där målad. Med vad?

Mitt i detta myller satt Ringhuld. Hans ansikte nedvänt mot kitteln han rörde i. Hälften av rummet bestod av rök från elden och timjandoftande ångor från soppan.

"Du tänker inte be om ursäkt eller förklara dig," sa Rysja. "Du tror soppan räcker."

"Där misstar du dig," sa Ringhuld och föste ner ett antal skrikgröna blad han plockat med sig från odlingarna. "Där har du fel. Men du har också rätt. Det enda sättet att lära sig är uppleva." Bladen upplöstes i sörjan, spred ut ett oljigt skimmer över ytan. "Jag spenderade decennier med att prata. Skriva. Läsa. Och ändå. Nej, det enda sättet man kan lära någon något på, det är att låta det ske. Och bäst under egna premisser."

De såg båda ner i kitteln. Hennes mage rumlade högt, trötta gamla djur som ropade på hjälp. Att klättra upp för trädet för att ta sig in i kojans hade tagit hennes sista krafter.

"Hur vet jag att den inte är giftig?"

"Du ber mig ta en klunk först."

Hon fyllde sin träslev, lyfte den en bit, välte den och lät soppan ringla tillbaka till skålen. Hon såg rester av bär, barr, ben, kryddblad. Hon såg mot Ringhuld, som såg tillbaka på henne under sitt sörplande. Han höll skålen när ansiktet, fortsatte äta utan att släppa hennes blick. Åter igen såg han harmlös ut med sina hängande ögon. Hon påminde sig.

Hon tog slevens till munnen. Soppan var varm, men inte för varm, och smakerna var mjuka, lena, hon kände fler av dem än hon känt förut, smaker hon inte visste namnet på, de låg över varandra, på olika platser, och hon lät dem sköljas ner. Halsen värmdes. Magen skrek efter mer.

Hon satte en ny till munnen, tänkte: hellre dö så här. Det gjorde inte längre ont att svälja och efter en stund upphörde även den bitande känslan hon haft i magen nästan sen hon lämnade Forsnäs.

Hon förstod inte varför han gjort som han gjorde, men hon lät honom fylla på hennes skål och åt både den och en till.

"Vad försökte du lära mig," tänkte hon, men hon frågade inte. Hon väntade på hans ursäkt.

"Du vågade inte berätta om barnet."

De låg nu på bäddar i var sin del av kojan. Hon höll fortfarande kniven i sin hand och sin hand på sin mage. Hur kunde han veta?

"Jag fick inte."

"Hade ni inte givit löften?"

"Det var inte tänkt."

Ringhuld hade tänt en av sina pipor och röken spred en doft som tog henne tillbaka till Fadans stuga. Varför hade inte Fadän sagt något?

"Det var inte tänkt," upprepade Ringhuld och smackade. Hans huvud såg fortfarande utsträckt ut, ögonen nästan kattlika.

"Du trodde jag var ond."

"Jag trodde du var här för mig."

"Man kan fråga."

"Ha."

"Man beter sig inte som du gjorde. Det är inte snällt."

"Vi är de vi behöver vara."

"För att överleva?"

"Jag antar det." Han rökte en ny pipa och såg ut att njuta av det. Borde han inte varit ångerfull för vad han gjorde?

"Vad är du," frågade hon, och märkte hur hennes röst lät nervös, som pojkars i målbrottet.

"Vad jag är nu vet jag inte. Jag var en hierofant."

Hon såg upp i taket på stjärnbilderna. Hierofant. Hon mindes hur någon kallat Erla för det, hur hon blivit rasande. Det var de som framkallat illhärerna. De hade gapat efter fler mirakel att mångla.

"Jag var en av dem som sökte binda Aikitsunera. Jag var med och hämtade milarepet, tog det till tempelön. Det här var många år sen. Jag är inte glömd i Aedre."

"Ni misslyckades."

"Det gjorde vi. Alla misslyckas ibland, inte sant?"

"Om ni lyckats hade jag inte tvingats från byn."

"Åh, det hade du säkert."

"Inte. Vi kan inte vara fler än sjuttiosex. Det är vårt ättetal. Välsignelsen gäller sjuttiosex."

"Vad pratar du för strunt?"

"Forsnäs. Vi är den enda byn som står kvar. Vi är välsignade."

"Ni har haft tur."

"Vi är välsignade."

Ringhuld skrockade till. Han nickade mot den tomma soppkitteln.

"Varför tog jag den här ekorren, och inte hans syster?"

"Jag vet inte."

"För det var han som satt på grankvisten när jag var ute med slungan."

"Så?"

"Visa mig en besvärjelse som skyddar mot Aikitsuneras härer."

"Det är Erla som upprätthåller välsignelsen, det är hon som sjunger offret och ritar ritualen. Hon och byrådet."

"Flicka lilla," sa Ringhuld och släppte ut en stor mun rök.

"Någon där i byn vill inte att du har en unge. Sjuttiosex." Han skrockade igen. "Kom här, ska du få se."

Han reste sig upp och gick fram mot väggen där dörren fanns. Han öppnade dörren och lät ljuset från den stjärnklara himlen sippra in. Rysja vred sig för att se vad han pekade mot. Utanför dörren syntes granarnas toppar, och hon undrade hur hon skulle göra om hon behövde kissa.

Han rev ner en filt som suttit på en spik och dolt en karta.

"Nå. Forsnäs, sa du. Fouhnin." Han rörde fingret över kartan.

"Var har de sagt att illhärerna kommer från?"

* * *

Eldvakt

Gnistorna från elden slog upp och försvann ut under himlavalvet. Li låg på rygg med huvudet mot sin ryggsäck och såg upp. Hon tänkte sig de gnistorna som stjärnor som föddes och dog.

Vad återföddes stjärnor som?

Bredvid henne snarkade Faðan och soldaten rytmiskt. Hon somnade alltid till ljudet av sina bröders snarkningar hemma, och hon kände ögonlocken bli tyngre. Men hon fick inte somna. Hon såg upp igen mot gnistorna och mot den mörkmörkblå himlen de spelade mot.

När hon lyssnade noggrannare hörde hon bara Faðans snarkningar. Hon vände sig om. Soldatens ögon var öppna. Stilla. Flammorna reflekterades in i dem.

"Jag," sa han. Hans röst var knastrig, bark mot slutet på sommaren. "Jag lever."

Li reste sig upp för att hämta sitt vattenskin. Soldaten ryggade tillbaka, ett skrämt djur. Han lade sig på rygg och reste sina händer i försvar.

Män brukade inte reagera så mot henne.

"Vill du ha vatten?"

"Du kom tillbaka."

"Tillbaka?"

Han verkade spänna sina ögon, såg på henne skeptiskt.

"Ditt hår såg rött ut. Är det gult?"

"Det är gult, precis som mors och fars. Det går i gården."

"Du ser precis ut som henne."

"Henne," sa Faðan och reste sig upp till sittande. Hon hade inte märkt när han slutade snarka. "Har du sett Rysja?"

"Hon såg ut som flickan där. Men rödare hår. Fräknig. Stark."

Li och Faðan såg på varandra, och Faðan vände sig sedan mot soldaten. "Hur länge sen? Såg hon välmående ut?"

"Jag vet inte hur länge sen. En dag. Två." Han nickade mot Lis vattenskin och hon gick fram med det till honom. "Tack."

Runt omkring dem hördes fortfarande skogens läten. En ugglas gjorde sig till känna och längre bort kunde Li ana något bökande djur. En grävling? Rysja hade vetat vilket.

"Vart gick hon?"

"Hon gick norrut. Jag antar hon ska till Aedre. Hon lämnade mig."

"Var är ditt kompani?"

"Deras kroppar ligger på Edmunds Led." Han drack girigt ur skinnet, tömde det fort. "Andehären tog dem. Tog oss. Gudar. Det var som om skogen reste sig i givakt. Plötsligt: soldater, inte lättare att sticka svärd i än röken som stiger från elden där, rostiga långsvärd hade de, vässade tänder och klor. Gudar. Det går knappt att sätta ord på. Som en dröm. Men när allt var över låg jag där, ropade på flickan. Jag vet inte var hon kom ifrån, eller hur hon klarade sig. Hon skulle sätta pil i mig först. Sen släpade

hon mig iväg en bit. La mig i en nedbrunnen by. Och lämnade mig där. Jag kröp fram söderut, försökte ta mig tillbaka till lägret, stoppade i mig svamp och bär som fanns på vägen. Min kropp brann. Till slut blev det mörker. Jag bad gudarna om förlåtelse, tänkte en sista gång på Ira och pojkarna. Och nu är jag här."

Li såg på soldaten. Faðan kastade på en ny tjock gren på elden som vaknade till liv.

Efter att ha blivit istoppad korv och några brödstycken somnade Gwil igen.

Nu satt Faðan upp, han täljde försiktigt på en kvist, till synes utan mål.

"Nog ljuger han," viskade Li.

Faðan drog en bit med sin kniv och en stickling hoppade från kvisten in i lågorna.

"Nej. Han ljuger inte."

"Rysja skulle inte döda någon." Li kände hur hennes bröstborg knöts åt.

"Inte är hon en mördare. Hon lämnade karln. Hon var tvungen."

"Men vi lämnade ju honom inte. Varför skulle hon?"

"Vi är två. Vi kan gå tillbaka till Forsnäs. Hon skulle kanske blivit av med sitt eget liv om hon släpat med sig en sån här."

"Hon är ingen mördare."

"Nej, hon är ingen mördare. Lika lite som Erla är det. Vi gör det vi måste göra."

"Hon är ingen mördare."

Ovanför dem föddes och släcktes tusentals stjärnor.

Över trädtopparna började gryningen rulla ut. Den lyste i gliporna mellan timret hos de övergivna gårdarna.